GAZETA TRANSILVANIEI.

REDACŢIUNEA ŞI ADMINISTRAŢIUNEA:
BRAŞOVŬ, piaţa mare Nr. 22.

„GAZETA“ IESE ÎN FIECARE ḌI.

Pe unŭ anŭ 12 fior., pe şése lunĭ 6 fior., pe trei lunĭ 3 fior.
România şi străinătate:
Pe anŭ 36 fr., pe şése lunĭ 18 fr., pe trei lunĭ 9 francĭ.

ANULŬ XLVII.

SĔ PRENUMERĂ:
la poşte, la librării şi pe la dd. corespondenţĭ.

ANUNCIURILE:
O seriă garmondŭ 6 cr. şi timbru de 30 cr. v. a. pentru fiecare publicare

Scrisorĭ nefrancate nu se primescŭ. — Manuscripte nu se retrămitŭ.

Nr. 70. *Sâmbătă în 12 (24) Maiŭ* **1884.**

Actulŭ de acusaţiune alŭ tinerimei maghiare.

Braşovŭ, 11 (23) Maiu.

Studenţii maghiarĭ dela universitate au apucat'o înainte şi, ei de către pădure, au formulatŭ şi înaintatŭ actulŭ de acusaţiune în contra junimei române.

Nu e de locŭ cavalerescŭ a acusá pe acela, pe care mai înainte l'ai atacatŭ şi l'ai insultatŭ. La noi însĕ se întêmplă şi lucrurĭ de aceste şi încă fórte desŭ, căcĭ la noi lumea e întórsă, şi domnesce dreptulŭ celui mai tare. Domnulŭ Bismark, care a ḍisŭ odată, că forţa priméză dreptulŭ, ar trebuí se cerceteze cursurile la universitatea din Cluşiu ca sĕ se convingă, câtŭ de înapoiatŭ este încă cu principiile sale absolutiste faţă cu scóla terorismului din Cluşiu.

Dér se nu facemŭ vorbă multă şi se trecemŭ la actulŭ de acusaţiune amintitŭ.

Studenţii maghiarĭ au inaintatŭ consiliului profesoralŭ universitarŭ acestŭ actŭ de acusaţiune împreună cu o adresă, în care cerŭ ca sĕ îlŭ înmâneze ministrului de culte şi instrucţiune publică.

Ei ḍicŭ în acéstă adresă:

„Privindŭ la agitaţiunile tinerĭmei române „dela Universitate, ne-amŭ convinsŭ că tinerimea română pe ḍĭ ce merge devine mai nepa„triótă şi mai esclusivistă faţă cu naţiunea ma„ghiară. Aceşti tineri români sĕ lasă a fi între„buinţaţĭ ca nisce instrumente órbe ale politici„lorŭ şi înverşunaţilorŭ luptătorĭ naţionaliştĭ. „Fără îndoială, societatea „Iulia“ e fórte pericu„lósă, fiind că e cuibulŭ de unde rĕsarŭ tóte „acele uneltirĭ naţionaliste.“

„Vĕ supunemŭ alăturatulŭ actŭ de acusa„ţiune, pe care vĕ rugămŭ sĕ binevoiţĭ alŭ îna„intá ministerului cultelorŭ împreună cu rugarea „nóstră, ca sĕ binevoéscă a închide numita „societate a tinerilorŭ românĭ.“

In actulŭ de acusaţiune, cavalerii maghiarĭ dela Universitatea din Cluşiu ḍicŭ următórele:

„Cluşiulŭ a fostŭ totdéuna zidulŭ de apĕrare „alŭ maghiarismului în ţinuturile orientale ale „ţĕrii: aşa şi tinerĭmea maghiară din Cluşiu n'are „mai puţină sarcină în mijloculŭ nenorocitelorŭ rela„ţiunĭ cu naţionalităţile, decât d'a apĕrá integritatea „statului maghiarŭ, de a păstrá intactă uniunea „şi de a rĕspândi şi mănţiné în clasele societăţii „spiritulŭ maghiarŭ. Acéstă ţîntă o avemŭ în „vedere atâtŭ noi câtŭ şi iubiţii noştri profesorĭ „dela Universitate. Tocmai acéstă ţîntă ne face „sĕ privimŭ cu indignaţiune la societatea literară „Iulia“, înfiinţată de tinerii românĭ în mijloculŭ „nostru, pe a cărei sigilŭ se află săpatŭ unŭ „*stejarŭ pe unŭ vêrfŭ de munte resturnatŭ de grea* „*vijelie.*“

„Cine cunósce propaganda Daco-Românilorŭ „şi dorinţa lorŭ de a vedé vechia Daciă resta„bilită séu celŭ puţinŭ Transilvania unită cu „România, acela scie că *stejarulŭ rĕsturnatŭ în*„*semnéză domnía română*, ear naţiunea maghiară „e în vîrtejulŭ grelei vijelii.“

După ce tinerii maghiarĭ sĕ laudă pe sine câtŭ suntŭ de liberalĭ şi cavalerĭ, arătându că suntŭ cei mai ospitalierĭ din lume, termină astfelŭ:

„Societatea „Iulia“ e cuibulŭ tendinţelorŭ „politice române. . Căcĭ în adevĕrŭ rolulŭ prin„cipalŭ alŭ societăţii este în mâna unorŭ mem„brii, carisuntŭ cei mai înfocaţĭ aderenţĭ „ai ḍiarelorŭ ultraiste române, ai con„ferinţelorŭ din Sibiiu şi ai politicei „passive.. . Rugămŭ pe Escelenţa Vóstră ca în „înţelegere cu d. ministru de interne sĕ bine„voiţĭ a închide societatea „Iulia“ în„fiinţată de tinerĭ de origine română. „Ne mai rugămŭ, ca în acelaşĭ timpŭ, avêndŭ „în vedere interesele patriei, a drepturilorŭ şi a „moravurilorŭ nóstre naţionale, *sĕ binevoiţĭ a pe*„*depsí pe studenţii românĭ pentru nepatriotica lorŭ* „*purtare.*“

Étă fructele politicei ministeriului Tisza, a acestei politice duşmane naţionalităţilorŭ nemaghiare.

Tisza a deşteptatŭ duhurile rele şi acum nu-o sĕ mai pótă scăpa de ele. Nicĭ afacerea cu Bosnia, nicĭ încurcătura cu Croaţia nu au pututŭ resturná acestŭ cabinetŭ, dér îlŭ vorŭ rĕsturna fără îndoiélă propriele lui pĕcate comise în contra naţionalităţilorŭ. Tisza trebue sĕ mérgă cu curentulŭ fanaticŭ de maghiarisare ce l'a pornitŭ, elŭ nu se póte da îndĕrĕtŭ şi nu-i rĕmâne decâtŭ a alege intre Tisza omulŭ de statŭ, care nu sĕ mai póte susţiné din momentulŭ cândŭ se va opune curentului şi între Tisza rĕsvrĕtitorulŭ.

Scirĭ telegrafice.

(Serv. part. alŭ »Gaz. Trans.«)

Jaszbereny, 23 Maiŭ. — Apponyi a sositŭ aci. Discursulŭ-programŭ ce l'a ţinutŭ a fostŭ primitŭ cu entusiasmŭ. La sosire s'au aruncatŭ asupra ultimului vagonŭ petre de către grupulŭ partidului independentŭ, şi totŭ astfelŭ s'a întêmplatŭ şi cândŭ Appony s'a suitŭ pe tribuna oratorică. Din causa tumultului a trebuitŭ sĕ intervie armata, care a curăţitŭ loculŭ. Apponyi a renunţatŭ d'a mai ţiné discursulŭ, rĕmânêndŭ a face acésta după ce va fi alesŭ.

(Biur. telegr. din Pesta).

Cronica ḍilei.

Suntemŭ informaţĭ că o deputaţiune de mai mulţĭ bărbaţĭ distinşĭ din Cluşiu, în frunte cu d. Alexandru Bohaţielŭ, fostu comite supremŭ s'a dusŭ, erĭ Joi la prefectulŭ Cluşiului, comitele Eszterházi, ca sĕ'lŭ interpeleze în afacerea studenţilorŭ maghiarĭ. Se ḍice că la întrebarea, pentru ce guvernulŭ nu i-a nicĭ o mĕsură, comitele n'ar fi rĕspunsŭ nimicŭ.

*

Decretulŭ regescŭ pentru conchemarea dietei viitóre se va publicá în fóia oficiósă şi amêndóue camerile se vorŭ chema pe 25 Septembre a. c.

Alegerile generale pentru dieta viitóre sĕ vorŭ face în tîmpulŭ dela 13 pánă inclusivŭ 22 Iunie. Scrisórea regéscă prin care se convócă dieta Ungarei pentru sesiunea anilorŭ 1884—1887 s'a compusŭ şi subsemnatŭ de Maiestatea Sa regele. Scrisórea acésta regéscă sĕ va trimite la tóte municipiile şi la tóte oraşele, carĭ au dreptŭ de a alege deputaţĭ dietalĭ, peste câteva ḍile, pentru ca sĕ se pótă lua dispoziţiunĭle spre a convoca adunările concerninte generale.

*

Ministrulŭ de interne s'a adresatŭ printr'o circulară către tóte comitetele centrale electorale, prin care le provócă, ca în basa publicaţiunii decretului regescŭ în adunarea generală, prin care sĕ convócă dieta viitóre, sĕ ţină o şedinţă, în care sĕ se fixeze terminele, cândŭ sĕ se facă alegerile generale în tîmpulŭ dela 13 până la 23 Iuniu în basa decretului regescŭ, pentru conducerea actului de alegere sĕ se alégă câte unŭ preşedinte şi notariu, respective substituţii lorŭ.

*

Maiestatea Sa a sancţionatŭ legea pentru meserii şi în ministeriu de comerciŭ sĕ ieu tóte mĕsurile necesare pentru punerea în practică a acestei legi.

*

Direcţiunea căilorŭ ferate ungare de statŭ face cunoscutŭ că pentru linia Budapesta-Tura, în timpulŭ sesonului de vêră, nu se mai dă de acumŭ bilete pentru ducere şi întórcere cu trenulŭ acceleratŭ.

*

In jumĕtatea întâiŭ a lunei viitóre se începŭ în Viena şedinţele sinódelorŭ gr. orientale ale mitropolielorŭ din Bucovina şi Dalmaţia. Spre acestŭ scopŭ se vorŭ duce în curêndŭ la Viena amêndoi episcopii sufraganĭ gr. or. din Dalmaţia, precumŭ şi preşedintele sinódelorŭ, mitropolitulŭ Bucovinei Dr. Morariu Andrievicĭ.

*

»Monitorulŭ oficialŭ« din Bucurescĭ comunică că cu ocasiunea serbărei majorităţeĭ A. S. I. Marelui Duce Moştenitorŭ alŭ Rusiei, D. N. Creţulescu, ministrulŭ plenipotenţiarŭ la St. Petersburg, a avutŭ onórea a remite Alteţei Sale Imperiale, împreună cu o scrisóre din partea M. S. Regelui, însemnele marelui cordonŭ alŭ ordinului Steaua României.

M. S. Regele a trimisŭ A. S. I. Marelui Duce Moştenitorŭ chiar insemnele purtate de M. S. Impĕratulŭ Alexandru II. în timpulŭ campaniei din Bulgaria şi înapoiate după mórtea Sa.

*

»România« ne spune că la 10 Maiu de dimineţă s'au distribuitŭ pe platoulŭ Cotrocenilorŭ drapelele regimentelorŭ din nou înfiinţate, şi anume: regimentelorŭ 31 şi 32 de dorobanţĭ, 5, 6, 7 şi 8 de artilerie, 12 de călăraşĭ şi 1 de geniu.

Ceremonia s'a făcutŭ în presenţa M. M. lorŭ şi a generalilorŭ aflaţĭ în capitală.

Fie-care regimentŭ înfiinţatŭ din nou era representatŭ de către comandantulŭ sĕu, şi de către unŭ oficierŭ, unŭ sergentŭ, unŭ căprarŭ şi unŭ soldatŭ.

*

Aniversarea încoronării s'a serbatŭ în Bucurescĭ în modŭ splendidŭ. Intre focurile de artificii ce s'au datŭ însĕmnămŭ următórele:

Bombardarea Griviţei. In tîmpulŭ bombardărei, canonada de infanterie şi de artilerie prin telegrafe subterane de comunicaţie. La fine esplosiunea redutei Griviţa urmată de salve de bombe uriaşe şi buchete de rachete.

Apoteosa proclamărei independenţei terminându-se prin buchete uriaşe de şerpişorĭ şi prin iluminaţiune generală cu focurĭ bengale.

*

»Telegraphulŭ« află că a apărutŭ la Geneva o nouă programă politico-socială scrisă de d. Dragomanoff, leaderulŭ partidei rutene. Acéstă broşură sĕ adreséză către popórele ce locuiescŭ în sudulŭ Rusiei şi carĭ suntŭ Românĭ din Basarabia, Polonĭ, Ucrainenĭ, (rutenĭ) coloniştĭ germânĭ şi Evrei. Erudituĭŭ profesorŭ rusŭ propune compunerea unei federaţiunĭ a acestorŭ popóre, supuse aḍĭ jugului absolutistŭ alŭ muscalilorŭ.

Manifestaţiune în Bucurescĭ.

Ḍiarele bucurescene, »Telegraphulŭ« şi »L' Independance roumaine« comunică că Marţĭ séra a fostŭ a doua întrunire a studenţilorŭ din Bucurescĭ, la care au asistatŭ peste 150 de persóne. S'a iscălitŭ o depeşă către studenţii românĭ din Cluşiu, în care, ḍice Telegr., suntŭ felicitaţĭ pentru atitudinea lorŭ în ḍiua de trei Maiu şi suntŭ îndemnaţĭ a persistá pe calea ce au apucatŭ pentru recâştigarea drepturilorŭ egale pentru Românĭ în statulŭ ungarŭ.

»L' Independance Roumaine,« mai spune că, după iscălirea depeşei-protestŭ, tinerimea a plecatŭ de la loculŭ de întrunire înaintea legaţiunei austro-ungare, unde „fără sĕ alunece pe panta scandalurilorŭ obicĭnuite de studenţii ungurĭ,“ a cântatŭ, trecêndŭ de mai multe orĭ pe dinaintea legaţiunei, imnulŭ naţionalŭ: »Deşteptă-te Române.« In aclamărĭ: „Sĕ trăiéscă studenţii românĭ de peste munţĭ, trăiéscă Transilvania,“ s'au reîntorsŭ în aceea-şĭ ordine în grădina de la Suvenir, unde din nou au fostŭ aclamaţĭ studenţii universitarĭ ro-

mânî din Clușiu și s'au cântatŭ între strigărî de hura, din nou câte-va strofe din »Deșteptă-te Române.‟

Prefectulŭ poliției aflândŭ de acésta întrunire și de scopulŭ ei, asigurase pe ambasadorulŭ austro-ungarŭ, că ordinea nu va fi turburată și că va căutá sĕ liniștéscă spiritele iritate. Acésta i-a și succesŭ. Ordinea a fostŭ complectă.

Discursulŭ d-lui George Popŭ,

ținutŭ în conferența Română din Băsescî (Silvania).

(Urmare din Nr. 69).

Mai înainte mai avemŭ icî colea în comitate câte unŭ deregĕtorŭ de românŭ, d-vóstră știțî ce s'a întêmplatŭ la noi în anulŭ acesta, ne-a scosŭ din deregătorii pe. toțî, și asta așa s'a întêmplatŭ în țéra întrégă. In tóte legiónele deregĕtorilorŭ de la ministerŭ, abia avemŭ 4 deregetorașî micî, la curiă 2 între 80, la tablă vr'o 6 între vr'o 300 de judĭ, — nu avemŭ în totă țera nicî unŭ fŏșpanŭ, abia în Ungaria și Ardélŭ 2 viceșpanî, dér și aceștia sunt siliți a se renega și numai așa a-i lăsa la deregĕtoriă. — La catastru pe nimenî — ci totŭ ómenî de limbă străină, carî nu știu limba, nu cunoscŭ moravurile poporului nostru, și apoi facŭ lucrurî fără folosŭ, cum s'a întêmplatŭ și cu catastru celŭ nou, la care s'au cheltuitŭ 20 milióne, și astădĭ în ținuturile locuite de Românî sunt fără înțelesŭ, sunt a se face de nou. Ca se vĕ spunŭ numai unŭ casŭ din cele multe, în comuna Tămășescî sunt 40 de cóle de pon: birtokive, puse pe numele ómenilorŭ carî nu există, schimosescŭ numele ómenilorŭ. O câte ar fi carî aș puté sĕ vi-le spunŭ, și tóte aste se facŭ fată cu noi Românii, pentru că dicŭ că suntemŭ dușmanî ai statului, până cândŭ pĕcatulŭ nostru nu este altulŭ decâtŭ că suntemŭ și vremŭ sĕ fim Românî. Și dacă noi cărturarii ne căim în contra nedreptăților estora, ne punŭ pumnu în gură, dicŭ că ațîțămŭ popórele, unulŭ asupra altuia. Aducŭ legî și dau ordinațiunî în astă privință și sunt gata a ne băgá în temniță, dară bage-ne, că noi de frica lorŭ nu vomŭ înceta vii a-le trânti în față fărădelegile lorŭ și nu vom înceta a-ne apĕra drepturile nóstre și a-le poporului românŭ.

Ridică școlî, palaturî și orașe cu milióne, întrecarî nimica pentru noi Românii și pentru folosulŭ nostru.

Mai de multŭ regimulŭ absolutŭ au aflatŭ cu cale și cu cuviință a ne ajuta din porția (dare) a nóstră și câtorva scolî d'ale nóstre, guvernulŭ de acum le-a detrasŭ și ajutórele astea.

Până acum mai aveamŭ o sumă mică pentru ajutorirea preoților sĕracî, așa disă »milă împerătéscă,‟ căcî din porunca regelui s'a fostŭ întemeiatŭ, care dându-se episcopatelorŭ se lăsá în chibzuéla Archiereilorŭ și a Consistórelorŭ împărțirea ajutorului. Acum ministrulŭ Trefort pe viitorŭ a ordonat ca acelŭ ajutorŭ elŭ îlŭ va împărți, după cum va aflá elŭ de bine și de meritatŭ cutare-va preotŭ, va se dică în urma asta se va dá ajutorŭ din contribuția nóstră acelora, carî îi vorŭ face servicii bune de corteșire; carî i-ar ajutá în demoralisarea poporului, așa că preoții noștrii cu tótă sărăcia lorŭ sunt hotărâțî a nu cere, a nu se folosi de ajutorulŭ acesta, — de cei 30 argințî carî li se oferescŭ pentru vinderea sângelui frățescŭ.

Mai luațî cătră tóte astea, că cu tóte că s'a decretatŭ uniunea Ardélului, acolo și astădĭ sunt susținute legile asupritóre de mai înainte de uniune, în urma cărora în cele mai multe comune numai după 50 de fumurî au câte unŭ votŭ de alegere.

Multe și nenumĕrate sunt așa dară, onorațî frațî alegĕtorî, nedreptățile, marî și nesuportabile sunt necazurile și sarcinile nóstre; și fiind-că ministerulŭ de acum nu stăruesce la ușurarea acelora, ci din di în di, din an în anŭ, elŭ le totŭ mărește, așa, eu credŭ că noi suntemŭ în dreptŭ faptele ocârmuirei a-le condamná prin judecata nóstră, a nu-le părtiní și a nu-le susțíné.

Onorațî frațî!

In cele de mai înainte v'am espusŭ o parte a stărei nefericite, în care se află patria nóstră comună și în care ne aflămŭ și noi. Urméză acum se vĕ spunŭ, sĕ ve comunicŭ vederile mele despre modulŭ, cum sĕ strămutămŭ relele cele multe în mai bine.

Cândŭ amŭ trăí noi în unŭ statŭ absolutisticŭ, unde legea este voința cârmuirei și amŭ îndura atâtea nedreptățî, séu ne-amŭ pune mânile în sînŭ și amŭ așteptá dela mila lui D-deu îmbuuătățirea sórtei nóstre, séu amŭ conspirá amŭ revolta în contra despotismului nedreptŭ; déră noi viețuimŭ în unŭ statŭ numitŭ constituționalŭ, unde popórele ele sunt chemate, sunt îndreptățite a-șî croí, a-șî direge sórta lorŭ, se dice adecă pe scurtŭ despre țerile constituționale că ĕle au așa guvernŭ și atâta bine și fericire, câtŭ sunt harnice a'șî face și câtŭ meritéză.

Ecă totŭ la 3 anî se alegŭ deputațî la dieta țĕrei, carî cu Maiestatea Sa regele dimpreună facŭ legile, din carî isvorĕsce séu fericirea séu nefericirea țĕrei.

Dintre deputații, carî forméză partea cea mai mare în dietă, numesce regele ministrii sĕi; ministrii cu maioritatea deputaților votéză legile și regele le sancționeză, le întăresce fiind-că Maiestatea Sa presupune, că ce place celorŭ mai mulțî trebue sĕ fie bunŭ și salutarŭ. Aceste legî până cândŭ nu se schimbă prin dietă și rege, trebue sĕ-le respectămŭ și ținemŭ.

Acuma décă popórelorŭ nu le placŭ legile, de nu le află de bune și voiescŭ sĕ se schimbe, cândŭ vinŭ alegerile la 3 anî nu-șî dau voturile, nu alegŭ deputațî de aceia carî le-au făcutŭ legî rele și asupritóre, ci trimitŭ prin voturile lorŭ în dietă deputațî de aceia, carî dorescŭ ușurare și bine patriei și poporului, și éră aci zace taina, aci se adeveresce axioma constituțiunei, cândŭ se dice ,în țéră constituțională cetățenii au legî și guvernŭ, care-lŭ meritéză.«

Ei, déră ómenilorŭ le place puterea, se légă de dênsa și dorescŭ a-o ținé în mânile lorŭ cu totŭ prețulŭ și fiindcă ministrii noștri și deputații, carî forméză maioritate în dietă și ei sunt ómenî, cândŭ vinŭ alegerile nouĕ mișcă cerulŭ și pămêntulŭ, ca sĕ nu le scape puterea.

S'a întêmplatŭ și póte și în viitorŭ sĕ se întêmple, că ómenii guvernului se folosescŭ de puterea, care o au, ca nicăirî în lume, rógă și silescŭ pe toțî sĕ fie în partea lorŭ.

Se póte întêmpla, ca și episcopii sĕ poruncéscă preoților sĕ conducă poporulŭ credinciosŭ, și ascultătorŭ în partea lorŭ, și apoi se potŭ aflá și episcopî slabî de ângerŭ, carî uitându-șî de chemarea cea sântă și sublimă a lorŭ, după care ei au datorința a îngrijí de fericirea creștinilorŭ și în astă lume nu numai în cea veșnică, și trimitŭ circulare și epistole preoților, în care parte le impune — parte le recomândă, ca sĕ fiĕ în partea guvernului. Aci cu fală și cu mândriă, trebue sĕ mărturisescŭ, că în Selagiu frații preoțî în totdéuna și-au împlinitŭ sânta lorŭ datorință față cu patria și națiunea, dicêndŭ, că dreptulŭ de alegere este alŭ cetățénului și nu alŭ preotului.

Apoi se întêmplă, că ómenii guvernului poruncescŭ tuturorŭ deregĕtorilorŭ, ca sĕ-șî țină de datorință a face ca alegĕtorii sĕ fie în partea lorŭ; așa facŭ ministrii toțî cu tóte legiónele deregĕtorilorŭ; mai promitŭ apoi câte multe bunĕtățî, căi ferate ținuturilorŭ întregî, deregĕtorii nouĕ, totŭ feliulŭ de ajutóre și bunătățî, și câte tóte numai ca sĕ pótă ținé puterea. Afară de astea apoi pe cei neascultătorî îî amenință și întru adevĕr apoi îî și persecută. Cătră tóte astea mai luațî corupțiunea cu banî și cu bĕuturî, deșí astea sunt oprite prin lege și se pedepsescŭ aspru.

Cândŭ adecă poruncile, promisiunile și amenințările nu sunt de ajunsŭ, trimitŭ pe fariseii cei fără de sufletŭ sĕ îmbie ei 30 de argințî, prețulŭ sângelui lui Iuda celui fără de lege, și Iuda de aceștia se află fórte mulțî și nenumerațî, mai trimitŭ pe alțî diavolî cu bĕuturile cele otrăvitóre sĕ-le îmbie bietului poporŭ necăjitŭ, ca îmbĕtându-lŭ sĕ-i întunece mintea, sĕ uite de multele nedreptățî și necazurî pe timpulŭ alegerei, și așa în starea beției sĕ-i fure, sĕ-i înșele votulŭ în contra voinței sale. D-vóstră, onorațî alegĕtorî, le-ațî vĕdutŭ tóte astea cum se întêmplă, cum se petrecŭ.

Multe și nenumerate sunt căile și mijlócele prin carî ocârmuirea țintesce a-șî țíné puterea; multe și nenumĕrate sunt sarcinile, nedreptățile, carî însĕ pe alegĕtorii țĕrei îi silescŭ și sfătuescŭ a-se ferí de tóte cursele puse în cale pentru a-i prinde, și ei sfătuescŭ pentru a se gândí la modulŭ de scăpare din starea de astădĭ.

Din motivulŭ acesta 'nainte cu 3 anî alegĕtorii românî din totă țera, din fiesce care cercŭ de alegere au trimisŭ câte 2 delegațî la sfatŭ în conferința dela Sibiiu, care conferință a Românilorŭ s'a sfătuitŭ 3 dile și 2 nopțî, și au așa dară programă, adecă sfatulŭ sĕu — care mai târdiu se va cetí în astă conferință — și-a alesŭ din sinulŭ sĕu unŭ comitetŭ executivŭ, care sĕ privegheze în totdéuna peste causa și bună starea nóstră și a patriei.

Comitetulŭ nostru executivŭ a aflatŭ de lipsă apropiându-se alegerile la dietă a conchemá de nou o conferență generală a tuturorŭ Românilorŭ din întrégа țéră din ținuturile locuite de Românî, și prin scrisórea sa cu datulŭ 12/24 Martie Nr. 51 care se va comunica onoratei conferințe ne provócă sĕ alegemŭ și sĕ trimitemŭ și noi 2 delegațî împuterniciți ai nostri la Sibiiu, în conferința, care va avé de nou a ne da sfatulŭ sĕu în cele ce avemŭ sĕ facemŭ. Comitetulŭ nostru esecutivŭ, precum vețî vedé din scrisórea ce ne sfătuesce, ca până la aducerea hotărîrilorŭ sale în privința alegerei sĕ nu ne dămŭ învoiala nicî într'o privință, și sĕ așteptămŭ, adecă cum se dice: sĕ stămŭ pe locŭ.

In urma scrisórei mi-am luatŭ voie cu scrisórea mea din Băsescî 10/4 1884 trimisă către toțî alegĕtorii românî din cerculŭ electoralŭ alŭ Cehului-Silvaniei; a vĕ ruga pe d-vóstră, stimațî alegĕtorî și frațî, sĕ vĕ înfățoșațî pe astădĭ aicî și sĕ alegemŭ delegații noștri în numita conferință.

D-vóstră ca totdéuna așa și de astă dată v'ațî împlinitŭ datorința cătră națiunea nóstră, și cătră patria comună înfățoșându-vĕ în unŭ numĕrŭ așa de frumosŭ, cu tóte că căile din causa ploilorŭ multe sunt greu de umblatŭ.

Și cu astea eu îmî potŭ închide cuvêntulŭ meu frățescŭ cătră D-vóstră, și așa cam lungŭ, dați-mî voie însĕ înainte de a-lŭ curmá a mĕ puté întórce cătră d-vóstră încă cu câteva rugărî frățescî; și anume:

»Sĕ ne unimŭ în cugete și în simțirî.‟

»Sĕ cercămŭ, carî dintre noi sunt și luminațî și credincioșî și sĕ ascultămŭ de dênșii, că sângele nu se face apă, dice Românulŭ, și frații nostri înțelepțî și credincioșî nu ne vorŭ sfătuí rĕu.«

»Sĕ grijimŭ de frații noștri mai slăbănogî — décă s'ar aflá și de aceia — sĕ-i luminămŭ, sĕ-i întărimŭ și sĕ-i păstorimŭ în contra lupilorŭ și fariseilorŭ.‟

FOILETONŬ.

Satulŭ cu comorile.

Novelă poporală.

(Urmare.)

Erá mare cinste, cândŭ li se da o deregĕtoriă câtŭ de mică, și mare rușine, cândŭ li se luá îndĕrĕtŭ. Grădinele și moșiile spitalului dedeau hrană destulă, afară de aceea parcelele, carî le căpĕtaseră la împărțirea livedii comunale, aduceau mai bunŭ venitŭ, pentru că se semĕnau și lucrau împreună. Cei leneșî mâncarea și îmbrăcămintea de la asilŭ o plătiau din rodulŭ parcelelorŭ arêndate, ce mai remânea se prefăcea în banî și li se punea la păstrare. La începutŭ erau bărbații fórte stângacî în umblarea cu gilăulŭ, cu ferestrăulŭ, în scărmănatulŭ lânei, în țesutŭ și altele. Dar au trebuitŭ sĕ învețe. Unŭ meșteșugarŭ cu minte din orașŭ odată i-a pusŭ la cale. Astfelŭ institutulŭ avea sĕ contribue fórte puținŭ pentru îmbrăcămintea sĕracilorŭ, ér pentru procurarea de lavițe, de scaune, de paturî, și unelte aprópe nimicŭ. Cei din asilŭ trebuiau sĕ facă și unelte celorŭ lalțî sĕracî.

Institutulŭ și asilulŭ câștigá, pentru că atâtea mânî lucrau numai pentru mâncare și îmbrăcăminte, dar de altă parte câștigau și sĕracii în avere și proprietate. Pentru că ce lucrau afară de cele optŭ césurî obligate, aceea puteau preface în banî, asemenea prisosulŭ din parcelele arêndate, ér banii li se adunau în cassa de păstrare. Ómenii căpĕtară poftă de lucru și erau mândri, că potŭ cruțá și-șî potŭ sporí averea, fiindŭ că prevedeau timpulŭ, cândŭ vorŭ puté trăí cu totulŭ neatêrnațî.

Mai bine îî mergea economului și supraveghiătorilorŭ. Pentru că totŭ ce putéu lucra afară de slujba lorŭ și se putea vinde, se vindea în folosulŭ lorŭ. De aceea totŭ insulŭ îșî da silința, sĕ se pórte bine numai se ajungă la o astfelŭ de slujbă. Ér aceea, carî erau în slujbă, se purtau, ca o fétă mare ca sĕ nu-șî pierdă deregĕtoriele. Greșéla cea mai mică le putea cășuná pierderea postului, după carî pândeau pe delăturî ca lupii, atâția și atâția.

Cu timpulŭ în institutulŭ sĕracilorŭ din Bogata se găsiau lucrătorî fórte dibacî. Nu numai țĕranii din satŭ, dar mulțî de pe la orașŭ, cumpĕrau articulî pregătițî în institutŭ, séu tocmiau sĕ li se facă aci. Și cândŭ unŭ lucrătorŭ harnicŭ mirosiá, că ar câștigá mai multŭ, cândŭ ar lucrá pentru sine, părăsia asilulŭ, închiriá locuință în satŭ orî în orașŭ și era domnŭ pe capulŭ lui. Asta îndemná și pe alții sĕ fie harnicî și s'ajungă dibacî.

Sătenilorŭ firesce le păré bine, că nu-i mai nĕcăjescŭ coldușii și că nu li se mai fură nimicŭ nóptea de prin case și grădinî.

In locŭ de milă la câte unŭ sĕracŭ fiecare trimetea bucurosŭ ceva în asilŭ, cândŭ era de lipsă.

Institulŭ sĕracilorŭ aduse și altŭ folosŭ pentru comună, anume véra, cândŭ nu erá lucru de câmpŭ, se puteau întreprinde alte lucrărî în liberŭ. Așa mai întâiŭ tóte ulițele din satŭ, unde de altmintrea în timpŭ de plóie intrai cu róta până în butucŭ în noroiu, se bătuciră cu petri, apoi părăulŭ din satŭ, care une-orî eșiá afară din albiă, se regulà așa, de nu mai putea face nicî o stricăciune, — se dereseră drumurile și cărările de pe câmpŭ, se purtá grijă ca în pădurî, unde se făceau tăeturî, sĕ nu se stêrpéscă arborii și altele. In lungulŭ și 'n latulŭ nu erau pădurî mai în rênduélă, nicî satŭ mai curățelŭ decâtŭ Bogata. Veniau domnî chiar de la stăpânire, ca sĕ cerceteze institutele și aședămintele Bogățenilorŭ, și tare s'ar fi bucuratŭ, cândŭ ar fi vĕdutŭ de acestea pretutindenea. Dar într'alte sate în deșertŭ ar fi căutatŭ unŭ preotŭ nobilŭ ca Iulianŭ, unŭ Alexandru, iubitorŭ de ómenî și o sotiă harnică ca Irina. Cu tóte astea s'au făcutŭ încercărî și airea și încă în unele locurî cu bunŭ resultatŭ.

29. Cum era acum Satulŭ cu comorile?

Bogata era acum o adevĕrată bogățiă. Era aședată între grădinile cele mai roditóre, ți se părea cu totulŭ cufundată între pomî jurŭ împrejurŭ încinsă cu livedî și câmpurî încărcate cu bucate — ca în raiŭ. Cărările printre locurî curățite și óble, șerpuiau asemenea cărărilorŭ unei grădinî, ér drumulŭ de țéră, câtŭ ținea hotarulŭ comunei, de amêndouĕ părțile, erá plântatŭ cu pomî roditorî.

Cândŭ intrai în satŭ ți se părea că te afli într'unŭ orășelŭ de cele mai frumóse. Casele de și nu erau cu rădicăturî, dar tóte erau frumóse și 'n bună stare. Ferestrile sclipeau de curate, ușile spălate orî văpsite frumosŭ, coperișele aprópe tóte erau de țigle, pentru că prin o lege comunală se oprise acoperirea cu pae, ca sĕ se încunjure primejdiele de focŭ. Unde se coperiá de nou, trebuia sĕ se acopere cu țigle. Aprópe la tóte ferestrile vedeai florî, lângă case grădinuțe micî, întocmite cu multă socotélă și apoi coșnițe cu stupî în fie-care.

(Va urma.)

Şi cândŭ fariseii, apostolii cei falşĭ si ispita îmbrăcată în trupŭ de omŭ se vorŭ apropia de noi cu cei 30 arginţĭ preţulŭ sângelui şi cu bĕuturile otrăvitóre şi omorâtóre, sĕ-le dicemŭ cum a disŭ mântuitorulŭ nostru Isusŭ Christosŭ Satanei, cândŭ i-a arĕtatŭ tótă lumea de pe muntele Olivilorŭ şi a disŭ: „decă asculţĭ de mine, astea câte le vedĭ tóte ţi-le dau ţie" i-a rĕspunsŭ domnulŭ Christosŭ „Depărtéză-te Satano," aşa sĕ rĕspundemŭ şi noi acelora carĭ voiescŭ a-ne cumpĕrá votulŭ, şi prin votŭ dreptulŭ nostru şi a pruncilorŭ nostri şi aşa după multă luptă vomŭ aflá fericirea patriei nóstre, va triumfá dreptatea pe pămêntŭ, şi vomŭ pute sĕ dicemŭ şi în asta privinţă:

»Cristosŭ a înviatŭ,« sĕ trăiéscă naţiunea română!

Turburările din Cluşiu.

Cluşiu la 9 (21) Maiŭ.

Sâmbătă în 17 Maiŭ comitetulŭ esecutivŭ alŭ tinerimei rĕsvrĕtitóre a cerutŭ dela poliţiă sĕ i se concédă a arde solemnleŭ în mijloculŭ pieţei diarele române: »Gazeta Transilvaniei, »Observatorulŭ," „Luminătorulŭ şi »Tribuna«, căpitanulŭ oraşului, a fostŭ însĕ atâtŭ de precautŭ, sĕ nu le dé voie motivându-şĭ procederea cu aceea că prin arangiarea unui focŭ în piaţă s'ar pute isca uşorŭ incendiu, care ar periclitá oraşulŭ înıregŭ şi i-a îndrumatŭ a esecutá bravura acésta afară de oraşŭ.

Pe la 12 óre m. revoltanţii, carĭ puseră mâna pe mai multe exemplare ale diarelorŭ numite, porniră cu acelea atêrnate de bête spre „dealulŭ Feleacului," unde pe lângă asistenţa unui publicŭ numerosŭ, în mare parte funcţionarĭ de statŭ şi municipalĭ, între carĭ chiar vicecomitele Gyarmaty şi preşed. sedrei orfanale Hory Belá, au datŭ focŭ diarelorŭ nóstre, carĭ au arsŭ în sunetulŭ unui marşŭ funebralŭ, cântatŭ de capela musicală a lui Salamon Ianoş.

De aci apucară revoltanţii peste 8000 la numĕrŭ cu marşulŭ lui Rákocy şi Uniadi, şi intonândŭ imnulŭ revoluţionĕrŭ: »Kossuth Lajos azt izente" .... pe strada ungară către piaţă şi ajungêndŭ la universitate sĕ împrăştiară in tóte părţile »strigândŭ: Eljen a Rector», »Abzug Silaşi etc. —

Tóte acestea s'au întêmplatŭ înaintea ochilorŭ poliţiei, şi precum amŭ audítŭ chiar pe lângă asistenţa poliţiană. — (Póte ca sĕ nu-i atace cineva?!«)

Duminecă în 18 Maiŭ s'a făcutŭ la tribunalulŭ de aicĭ din partea domnului protopopŭ Gavrilŭ Popŭ şi a d-lui Iuliu Coroianŭ contra vr'o 60 universitarĭ maghiarĭ arĕtarea crimelorŭ pentru rumperea încuietorii de pe pórta bisericei gr. cat. şi pentru agitare în contra naţionalităţii române. Cercetarea decurge, erĭ au fostŭ ascultaţĭ acusatorii, de mâne în colo vomŭ vení la rêndŭ acusaţii. Cu cercetarea este însărcinatŭ domnulŭ jude reg. Veress Akos. La timpulŭ sĕu Vĕ voi trimite şi acusaţiunea în traducere românéscă.

Poliţia a interdisŭ tinerimei maghiare ţinerea unei adunărĭ propusă pe Lunĭ în 19 l. c. Studenţii însĕ nu voescŭ a retirá, deşi senatulŭ universitarŭ a trasŭ în cercetare disciplinară pe capulŭ turburătorilorŭ. Comitetulŭ esecutivŭ îşĭ continuă convenirile în locuinţa locotenentului de reservă Varró László. Universitarii maghiarĭ toţĭ pórtă pe pepturĭ cocarde naţionale unguresci. Erĭ séră tótă tinerimea maghiară a ţinutŭ o adunare înposantă întro pădure din apropierea Cluşiului numită »török vágás«

Senatulŭ universitarŭ a aflatŭ de bine a pune şi societatea „Iulia« sub cercetare, citândŭ spre acestŭ scopŭ pe toţĭ membrii comitetului pe erĭ după amedĭ la 3 óre. Aceştia s'au şi presentatŭ cu preşedintele lorŭ Dr. Aureliu Isacŭ în frunte înaintea comisiunei numite de senatŭ în persónele profesorilorŭ de universitate Dr. Victorŭ Concha şi Pelmesi Lajos. Despre decursulŭ cercetărei, Vĕ voi încunosciinţa îndată ce voiŭ putea primí detailurĭ.

Escese mai micĭ sunt la ordinea dilei. Poporulă din jurŭ încă este fórte mâhnitŭ pentru insultele ce le-a suferitŭ inteleginţa română din Cluşiu; sĕ pórtă însĕ frumosŭ şi liniscitŭ.

Sĕ vorbesce că oficiantulŭ, care a publicatŭ telegrama cea dintâiŭ trimisă de aicĭ »»Gazetei" e trasŭ în cercetare disciplinară. — »Gazeta Transilvaniei« nu o mai póte omulŭ ceti în cafeneua lui Orban, pe semne unii domnişorĭ punŭ mâna pe ea încă diminéţa când vine de la poştă. Fiele de bine! **Justus.**

P. S. Erá pe aci sĕ uitŭ a Vĕ comunicá cuprinsulŭ telegramei tinerimei române din Deva trămisă inteleginţei române din Cluşiu.

Deva 18 Maiŭ. Insultele ce sunteţĭ siliţĭ a le suferi ne atingŭ durerosŭ; periculele ce Vĕ ameninţă, le prevedemŭ şi noi. Cu tóte acestea se fimŭ resoluţĭ în marginile cuviinţei şi a legilorŭ. Se stăm frontŭ cu orĭ ce ar urma. Curagiu şi perseveranţă! Trăescă junimea română Cluşiană! Şi causa română sĕ iésă învingătóre.

Tinerimea română din Deva.

Societatea „Iulia" din Cluşiu.

»Ellenzék" dela 21 Maiu, asigurândŭ pe cetitorii sĕi Maghiarĭ, că societatea Iulia din Cluşiu îşĭ va serbá Maialulŭ în Gelăŭ, scrie următórele:

»Românii sĕ vorŭ duce la Gelău în modŭ demon»strativŭ pentru a serbá Maialulŭ. E fórte bine! Ducă-se la Gelău, căcĭ deştepta-se-va opinia publică a Ungurilorŭ şi nu'i vorŭ lăsa nicĭ acolo, ca se agiteze în contra esistenţeĭ naţionale a Ungurilorŭ, şi apoĭ vorŭ fi siliţĭ sĕ mérgă la Munţĭ. Décă opinia publică aţiţă şi patriotismulŭ Ungurilorŭ, îĭ va spulberá şi de acolo, le mai rĕmâne numai o cale deschisă: calea şi drumulŭ mare către Bucurescĭ.

Congregaţiunea din Lugoşiu.

(Urmare.)

Lugoşiu in 12 Maiu 1884.

După raportulŭ vice-comitelui a urmatŭ raportulŭ comisiunei centrale şi alte cesţiunĭ curente. La alegerea unui jude cercualŭ şi a unui medicŭ, fiindŭ lipsă de a alege comisiunea candidatóre, din partea Românilorŭ s'a propusŭ de membru în aceea comisiune d. C. Bredicénŭ, şi deşi Românii au fostŭ în minoritate, atitudinea lorŭ resolută, apelarea la îndreptăţirea lorŭ, a produsŭ o scenă aşa de tumultuósă, încâtŭ prefectulŭ, care sprijinitŭ de maioritate nu voia de felŭ sĕ admită alegerea d-lui Brediceanŭ în comisiunea de candidare, a ameninţatŭ cu închiderea congregaţiunei, décă nu sĕ linişteu locuitorii (Românii). Apoi ordină fóispanulŭ, ca cei ce nu suntŭ menbri ai congregaţiunei sĕ părăsescă sala, ceea ce făcêndu-se, strigările »Brediceanŭ" totŭ mai tare resunau. Fóispanulŭ strigă, sună clopoţelulŭ, se înfuriéză, dar nu póte face linişte. După aceea, cu tonŭ sberătorŭ, demândă linişte şi face atenţĭ pre membri la ordine (unguresce), C. Popoviciu din Sdiora luândŭ cuvêntulŭ dice: »Ve rugămŭ sĕ ne spunĭ românesce ce voiescĭ, căcĭ noi nu înţelegemŭ unguresce.« Fóispanulŭ: „va spune d. notarŭ Schönfeld.« Popoviciŭ: »Schonfeld nu e fóispanŭ, noi pe d-ta te recunóscemŭ de fóispanŭ şi preşedintele congregaţiunei; pre lângă acésta limbă protocolară este şi limba românéscă; vorbesce românesce.« Fóispanulŭ tace.

D. Popoviciu: „Vorbesce românesce sĕu décă nu scii, atuncĭ nu poţĭ fi în stare a împliní postulŭ, care-ţĭ impune a conduce congregaţiunea, a cărei limbă protocolară e şi cea română.« D. Martinescu advocatŭ: (unguresce) »D-le fóispanŭ, décă nu-ţĭ place de Brediceanŭ, spune-o şi-i cestia limpedita; vedĭ că noĭ nu cedămŭ.« Fóispanulŭ: »Acesta nu o potŭ dice« — Aceste enunciaţiunĭ bărbătescĭ şi neîncetatele strigărĭ totŭ mai sgomotóse, făcură pe năsdravĕnulŭ româno-fagŭ Tabajdy, sĕ cedeze şi aşa dechiără, că primesce în comisiune şi pre D. Brediceanŭ (Sĕ trăéscă-'ndelungate).

Candidaţĭ pentru solgăbirĕu au fostŭ: Laitner, Knoty, Saibert; alesŭ cu maioritate a fostu Laitner Gyula vice-preşedintele partidei liberale. Acésta jertfă a adusu-o d. fóispanŭ voinţei sale de a trântí pe fostulŭ fóispanŭ Patyansky în cerculŭ electoralŭ Lugoşiu, unde e candidătŭ cu programa opposiţională moderată. — De medicŭ cercualŭ s'a alesŭ I. Georgieviciŭ unŭ Românŭ de origine din Lugoşiu.

Trecêndŭ peste şirulŭ ordinei de pertractare, fóispanulŭ pune la ordinea dilei strămutarea statului comitatensŭ în privinţa locuinţei pretorelui din cerculŭ Timişului, causă la carea fóispanulŭ şi personalminte e interesatŭ. Aci se scóla unŭ ungurŭ după altulŭ şi fiecare vorbesce din punctulŭ de vedere alŭ interesului sĕu. In fine s'a decisŭ causa, — ca tóte — după voea fóispanului. —

La obiectulŭ referitorŭ la abusurile făcute la alegerea primărielorŭ comunale se desvóltă o discussiune pré frumósă, în care a luatŭ parte în modŭ impunĕtorŭ: Rezeiu Nedelcu, Brediceanŭ, Bartolomeiu, I. Popoviciŭ şi alţii, desarmândŭ pe contrarii cu desĕvêrşire şi demascândŭ pre domnii solgăbirĕi, carĭ au făcutŭ alegerile de primarĭ cu intenţiunea de a-şĭ pune în fiecare primăriă unŭ haiducŭ şi corteşŭ, pentru alegerile pocsime de deputatŭ dietalŭ. Bărbaţii nostri în punctulŭ apĕrărei legei şi a drepturilorŭ constituţionale au reportatŭ pentru libertăţile poporului unŭ triumfŭ strălucitŭ.

Maioritatea congregaţiunei comitatense a începutŭ a lua faţă posomorită, căci nu avé altŭ vorbitorŭ, decâtŭ pre d. comite-supremŭ, éră din partea Românilorŭ li se aplicá lovitură după lovitură. La causa comunei Ciacova Dr. Nienassy (oposiţionalŭ, fiindcă a perdutŭ oficiulŭ la restauraţiune) folosindu-se de situaţiunea iritată dise: D. vice-comite Jakabffy şi-a călcatŭ jurămêntulŭ atuncĭ, cândŭ de ½ anŭ nu a efeptuitŭ decisiunea congregaţiunei, aprocată de înaltulŭ ministeriu, prin urmare nu şi-a împlinitŭ datorinţa din consideraţiunĭ personale.

Tabajdy provócă pre fisculŭ comitatensŭ, ca sĕ intenteze acţiune de pedepsire în contra vorbitorului. Şedinţa se dechiară secretă şi după ce d. Besanu şi d. Haţegŭ apĕră pre inculpatuŭ Dr. Nanassy şi după ce fóispanulŭ de repeţite orĭ provócă pre acusatulŭ sĕ-şĭ retragă espresiunea vĕtămătóre, éră acesta nu voesce a şi-o retrage, dreptŭ-ceea fóispanulŭ anunţă, ca hotărire, că congregaţunea pedepsesce pe d. Dr. Nanassy cu 25 fl. pentru vĕtămarea vice-comitelui. — După acésta Nanassy dice: apoi retragŭ vĕtămarea — la ce fóispanulŭ revócă hotărirea pronuţiată — ce faţă cu unŭ românŭ de sigurŭ nu o făcé. Ci vorbitorii nostri sunt desterĭ cântăritori ai cuvintelorŭ, ce le scotŭ din rostrulŭ lorŭ, deşi în asprime nu-ĭ póte întrece nimenea. —

(Va urma).

Convenţiunea comercială cu România.

II.

Meseriaşii noştri din craşele învecinate cu România şi mai cu sémă cismarii dela Kezdi-Vaşarei, de câte orĭ trecŭ pasulŭ Oituzŭ pentru a merge la târgurĭ cu cisme sunt supuşĭ la plata patentei; şi cândŭ sĕ întorcŭ, aducêndŭ porumbŭ séu piei crude, trebue sĕ plutéscă altă patentă sub pretext că ei ar fi negustorĭ de producte.

Chirigiii, speculanţii şi meseriaşii noştri, fiindŭ în România astfelŭ împilaţĭ de organele financiare, n'au destule cunosciinţe pentru ca sĕ se potă apĕra în contra acestor siluirĭ ce se esercită asupra lor în numele statuluĭ.

De la 1879 încóce, ómenii noştrĭ de afacerĭ, supuşĭ plăţii acelorŭ patente, s'au plânsŭ prin intervenirea camerii de comerciu din Braşovŭ la ministerulŭ de comerciu. La începutŭ nimenĭ nu scia la noi ce însemnéză acele patente, décă sunt ele imposite comunale sĕŭ contribuţiunĭ de statŭ. Inainte de convenţiunea dela 1876 nimenĭ dintre aĭ noştrĭ n'aŭ fostŭ supuşĭ la plata lorŭ. Dela 1878 încóce au fostŭ supuşĭ la patente cumpĕrătorii séu vêndătorii dela noi, şi nicĭ chiar până adĭ nu sunt scutiţĭ de acéstă sarcină. Camera nu cunósce încă demersulŭ ce sĕ va fi făcutŭ la guvernulŭ românŭ în acéstă privinţă. Vede numai, că comercianţii de aicĭ mereu sunt loviţĭ de plata acelei patente şi că nicĭ unuia până adĭ nu i s'a restituitŭ banii plătiţĭ. Acéstă greutate face pe mulţĭ meseriaşĭ şi comercianţĭ dela noĭ de a nu mai pute cerceta târgurile din România.

Celŭ mai nimeritŭ din mijlócele şi mĕsurile ce-ar fi de luatŭ pentru înlăturarea relelerŭ, ar fi acela, ca sĕ se rĕspândéscă în broşurĭ scrise în tustrele limbile ţĕrii prevederile şi comentarele convenţiunii comerciale cu România. Camerile de comerciu şi industriă sĕ ţină conferinţe asupra aplicării convenţiunii comerciale şi asupra tarifei vamale.

Ce privesce patentele române, guvernulŭ prin organele sale administrative sĕ lumineze publiculŭ, că acelea n'au a fi plătite de nimenea şi că chirigii, speculanţii şi industriaşii, carĭ mergŭ în Ţéra-românéscă pentru afacerĭ sĕ pórte cu sine totdéuna cărticica de dare conformŭ Art. II din convenţiunea comercială. Guvernulŭ ar trebui, ca pe cale diplomatică sĕ reguleze şi sĕ stabiléscă cu guvernulŭ românŭ, că în ce formă şi în ce limbă sĕ fie liberate de autorităţile financiare cărticele privitóre la plata impositelorŭ indigene, ca sĕ fie recunoscute în România. Acésta ar trebuí sĕ se facă încă până mai e în fiinţă convenţiunea dela 1876. La noua încheere a acelei convenţiunĭ sĕ nu sĕ pérdă din vedere înlăturarea acestorŭ neajunsurĭ privitóre la plata patentei. Óre nu e de ajunsŭ că contribuabilulŭ austro-ungarŭ, care merge în România în afacerĭ de comerciu şi industriă, are paşaportŭ în regulă, cu care dovedesce scutirea lui de orĭ ce contribuţiune, scutirea pe care o are ca supusŭ ungarŭ?

Până la regularea definitivă şi până ce mai e înfiinţă convenţiunea comercială, guvernulŭ ar trebuí sĕ înstituéscă pe lângă consulatele generale austro-ungare din Bucurescĭ şi Iaşĭ câte unŭ biurou, care sĕ priméscă reclamele acelora, cărora în modŭ ilegalŭ li s'au luatŭ patente şi sĕ intervină pe lângă organele financiare române, ca sĕ restituéscă reclamanţilorŭ plata lorŭ.

Guvernulŭ nostru ar mai trebuí sĕ înduplece guvernului românŭ, ca sĕ ordone funcţionarilorŭ sĕi a nu luá patente dela ómenii nostri de afacerĭ, carĭ numai în-trecĕtŭ visitéză România.

Nu putemŭ terminá fără a nu arătá şi greutăţile în privinţa paşaportelorŭ.

Nu înţelegemŭ scopulŭ, pentru care ceĭ însărcinaţĭ cu visa paşaportelorŭ procedŭ atâtŭ de rigurosŭ mai cu sémă la Predélŭ, unde e cea mai viuă comunicaţiune, cu trenulŭ, cu trăsurile şi pe josŭ. De pe teritoriulŭ camerii nóstre trecŭ în România pentru a-şĭ câştigá pâuea până la 40 mii de persóne pe anŭ cu câte 28 mii paşapórte şi aprópe 800 bilete de liberă trecere. Cheltuiela împreunată cu ele sĕ urcă la 70 mii fiorini, fiindŭ că trebue pe fiecare pusŭ timbrŭ de 1 fl. şi apoĭ alergăturele împreunate cu scóterea lorŭ încă facŭ 1 fl. 50 cr. Nu mai vorbimŭ de trăgănirile simţitóre, ce sĕ facŭ în ministerulŭ de interne cu liberarea lorŭ. Nu e de ajunsŭ, că călătorii nostri la intrare şi eşire din România întêmpină o mulţime de şicane pe drumulŭ de ferŭ şi pe drumulŭ ţĕrii, dar consulatele şi viceconsulatele nóstre imperiale şi regale împartŭ cu poliţaii şi funcţionarii români însărcinaţĭ cu visa paşaportelorŭ banii ce'ĭ iau ca taxe pentru vísarea lorŭ, ne mai amintindŭ şi de nenumĕratele bacşise ce le primescŭ.

Décă amŭ pune la unu locŭ tóte aceste cheltuielĭ ce le aŭ ómenii nostri s'ar urcá, póte pe anŭ dela 150 de mii până la 200 mii fl. Timpulŭ, care trebue sĕ-lŭ perdĭ cu visarea încă se póte preţui la 40-50 mii fl. Cu chipulŭ acesta cheltuielele pentru paşapórte ce ne trebue în atingerea nóstră cu România se potŭ calcula pe anŭ la 200 mii fl,

Afară de cheltuielĭ, de perdere de timpŭ şi de neplăcerile împreunate cu scóterea lorŭ, mai trebue sĕ amintimŭ şi suferinţele ce le întîmpină călĕtorulŭ cu drumulŭ de ferŭ la Predélŭ, mai cu sémă în timpulŭ verii cândŭ înghesuéla e destulŭ de mare, fiindŭ sesonulŭ băilorŭ şi alŭ muncii câmpului.

Sutele de călătorĭ, la scoborîre din trenŭ, afară de revisiunea bagagiului, sunt supuşĭ în modŭ şi mai neplăcutŭ la visarea paşapórtelorŭ de către ambele părţĭ. Călĕtorii sunt ghemuiţĭ în douĕ odăi şi unŭ coridorŭ şi siliţĭ a merge în pasŭ unulŭ după altulŭ. La acéstă înghesuire nu sĕ ţine sémă de clasă, de etate şi de sexŭ, şi dela întrare şi până la eşire stau tescuiţĭ. Individii ordinarĭ şi musculoşĭ te împingŭ înainte întrunŭ modŭ greţosŭ. Fiecare doresce sĕ ajungă câtŭ mai curêndŭ în libertate; fără de a mai avé apoi tmpŭ de recreare, e silitŭ sĕ se sue îndată în trenŭ pentru a-şĭ urma călĕtoria. S'aŭ întêmplatŭ casurĭ, la care au asistatŭ ca martorĭ ocularĭ membrii de ai acestei camere de comerciu şi industriă şi carĭ aŭ vĕdutŭ cum poliţaiulŭ ungarŭ din Predélŭ a reţinutŭ acolo pe mai mulţĭ, neputêndŭ fi gata de plecare cu visa paşaportului. Neapĕratŭ între aceia eraŭ şi unii carĭ, venindŭ din România, spuneaŭ, că şi-au perdutŭ paşaportele. Reţinerile in 1883 au duratŭ chiar şi peste nópte în Predélŭ, unde călătorulŭ nu póte găsi adăpostŭ. Persóne oprite cu sila, póte pentru ale împedecá fuga, mai de multe orĭ au fostŭ arestate într'unŭ localŭ egrasiosŭ şi întunecosŭ.

Editorŭ: **Iacobŭ Mureşianu.**

Redactorŭ responsabilŭ: **Dr. Aurel Mureşianu.**

Cursulŭ la bursa de Viena

din 22 Maiu st. n. 1884.

Rentă de aurŭ ungară 6%	122.65
Rentă de aurŭ 4% . . .	91.75
Rentă de hârtiă 5% . .	88.70
Imprumutulŭ căilorŭ ferate ungare	142.25
Amortisarea datoriei căilorŭ ferate de ostŭ ung. (1-ma emisiune) . . .	96.55
Amortisarea datoriei căilorŭ ferate de ostŭ ung. (2-a emisiune)	119.—
Amortisarea datoriei căilorŭ ferate de ostŭ ung. (3-a emisiune)	102.60
Bonurĭ rurale ungare . .	101.50
Bonurĭ cu cl. de sortare	100.75
Bonurĭ rurale Banat-Timişŭ	101.—
Bonurĭ cu cl. de sortare	100.50
Bonurĭ rurale transilvane	100.50
Bonurĭ croato-slavone . .	100.—
Despăgubire p. dijma de vinŭ ung.	98.—
Imprumutulŭ cu premiu ung.	116.10
Losurile pentru regularea Tisei şi Segedinului .	114.50
Renta de hărtiă austriacă	80.50
Renta de arg. austr. . .	81.25
Renta de aurŭ austr. . .	101.85
Losurile din 1860 . . .	135.80
Acţiunile băncei austro-ungare	855.—
Act. băncei de creditŭ ung.	314.75
Act. băncei de creditŭ austr.	314.75
Argintulŭ —.— Galbinĭ împărătescĭ	5.73
Napoleon-d'orĭ	9.68
Mărcĭ 100 împ. germ. . .	59.10
Londra 10 Livres sterlinge	122.05

Bursa de Bucurescĭ.

Cota oficială dela 8 Maiŭ st. v. 1884.

Renta română (5%). . . .	Cump.	94	vênd.	95
Renta rom. amort. (5%) . .	»	$94\frac{7}{8}$	„	95
» convert. (6%) . .	»	$98\frac{1}{8}$	»	$100\frac{3}{4}$
Împr. oraş. Buc. (20 l.) . .	»	32	»	34
Credit fonc. rural (7%) . .	»	104	„	$105\frac{1}{4}$
» „ „ (5%) . .	„	$92\frac{1}{2}$	„	$93\frac{3}{4}$
» » urban (7%) . .	»	$103\frac{1}{2}$	„	104
» » „ (6%) . .	»	$99\frac{1}{3}$	»	100
» „ » (5%) . .	»	$90.\frac{5}{8}$	»	$90\frac{1}{2}$
Banca naţională a României	„	1428.	„	1440
Ac. de asig. Dacia-Rom. . .	„	341.	„	370
« » » Naţională . .	„	234.	»	
Aurŭ	„	3.40%	„	3.80
Bancnote austriace contra aurŭ	„	2.09.	„	2.00

Cursulŭ pieţei Braşovŭ

din 23 Maiu st. n. 1884.

Bancnote românescĭ	Cump.	9.28	Vênd.	9.29
Argint românesc	»	9.22	»	9.25
Napoleon-d'orĭ	»	9.62	»	9.65
Lire turcescĭ	»	10.85	»	10.89
Imperialĭ	»	9.84	»	9.89
Galbenĭ	»	5.62	»	5.65
Scrisurile fonc. »Albina« . . .	»	100.50	»	101.50
Discontulŭ » . . .	7—10 % pe anŭ.			

Numere complete din „Gazetă“ dela 1 Ianuariu a. c. se mai află.

„GAZETA TRANSILVANIEI“

DIARŬ CUOTIDIANŬ.

Abonamente

se potŭ face la **1** şi **15** a fie-cărei lunĭ.

Pentru Austro-Ungaria pe anŭ	. , .	12 fl. v. a.
„ „ „ ½ „	. . .	6 „ „
„ „ „ ¼ „	. . .	3 „ „
Se acórdă abonamente şi lunare cu	. .	1 „ „
Pentru România şi străinătate pe anŭ	.	36 francĭ
„ „ „ „ ½ „	.	18 „
„ „ „ „ ¼ „	.	9 „

Celŭ mai uşorŭ mijlocŭ de abonare este prin mandatŭ postalŭ. Abonamentele se plătescŭ înainte.

Rugămŭ pe domnii abonaţĭ sĕ binevoiéscă a ne da lămuritŭ adresa, ca trimiterea diarului sĕ nu sufere nicĭ cea mai mică întârdiere.

Tarifa anunciurilorŭ şi inserţiunilorŭ.

Anunciurĭ în pag. a IV linia de 30 litere garmond fl.—cr. 6

Pentru inserţiunĭ şi reclame pag. a III linia à . „ —„ 10

Pentru repeţirĭ se acórdă urmatórele rabate:

Pentru repeţirĭ de 3— 4 orĭ	10%
„ „ „ 5— 8 „	15%
„ „ „ 9—11 „	20%
„ „ „ 12—15 „	30%
„ „ „ 16—20 „	40%
Dela 20 de repeţirĭ în susŭ	50%

Pentru anunciurĭ ce se publică pe mai multe lunĭ se facŭ învoirĭ şi reducerĭ şi peste cele însemnate mai susŭ.

Braşovŭ 1|13 Maiŭ 1884.

Administraţiunea „Gazetei Transilvaniei.“

Tipografia Alexi Braşovŭ.